C/2025/760

11.2.2025

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs resolution

Bidrag til Kommissionens arbejdsprogram for 2025

(C/2025/760)

Ordførere: **Christa SCHWENG**
Cinzia DEL RIO
Ioannis VARDAKASTANIS

Rådgivere:	Jukka AHTELA (for ordføreren, Gr. I) Stefan GRAN (for ordføreren, Gr. II) Piotr SADOWSKI (for ordføreren, Gr. III)
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 52, stk. 4
Vedtaget på plenarforsamlingen	4.12.2024
Plenarforsamling nr.	592
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	163/2/9

1. Indledning

1.1. Som det organiserede civilsamfunds institutionelle stemme i EU udtaler EØSU sig om Kommissionens arbejdsprogram for 2025. De politiske retningslinjer fra Kommissionens formand, Ursula von der Leyen, for mandatperioden 2024-2029 skitserer en køreplan for et modstandsdygtigt, bæredygtigt og inklusivt Europa. Bidraget til dette arbejdsprogram er opdelt efter de samme syv overskrifter og lægger vægt på arbejdsmarkedsparternes og civilsamfundsorganisationernes rolle i udformningen af EU's politikker. Bidraget bygger på nogle af anbefalingerne i EØSU's resolution »En kurs for EU's demokratiske fremskridt: en resolution med henblik på det næste lovgivningsmandat«, der blev vedtaget i september 2024.

1.2. Som udgangspunkt er det bydende nødvendigt, at EU hurtigst muligt tager skridt til en bedre gennemførelse af FN's 2030-dagsorden, dens mål for bæredygtig udvikling og pagten for fremtiden. Dette kan realiseres ved hjælp af en overordnet EU-strategi, der fokuserer på at fremme fred samt økonomiske, sociale og miljømæssige fremskridt.

1.3. På trods af at EU står ved et vendepunkt med krige på vores dørtrin, klimamæssige og digitale forandringer, der skaber store udfordringer, og hård konkurrence på de globale markeder skal de grundlæggende værdier demokrati, solidaritet, menneskerettigheder, lighed, social retfærdighed, bæredygtighed og retsstatsprincippet, stå i forreste række under enhver debat om EU's fremtid. Arbejdsmarkedets parter og civilsamfundsorganisationerne spiller en central rolle for opretholdelsen og styrkelsen af disse værdier og bidrager til udformningen, håndhævelsen og overvågningen af politikker og værktøjer på både nationalt og europæisk plan.

1.4. EØSU spiller en central rolle i bestræbelserne på at fremme et robust civilsamfundsmæssigt råderum og fremme en meningsfuld civil dialog. Med sin omfattende ekspertise og mangeårige erfaring fungerer udvalget som en vigtig bro mellem EU-institutionerne og forskellige civilsamfundsorganisationer og sikrer, at deres stemme bliver hørt i den politiske beslutningsproces. Qua sin unikke position har EØSU mulighed for at fremme deltagelsesdemokratiet og slå til lyd for, at forskellige interessenter inddrages i EU's politiske beslutningsproces. Ved at skabe en platform for konsensusopbygning og dialog støtter EØSU udviklingen af inklusive politikker, der afspejler behov og forhåbninger hos arbejdsgivere, arbejdstagere og civilsamfundsorganisationer, og som dermed styrker legitimiteten og effektiviteten af EU's forvaltning. EØSU understreger betydningen af at inddrage alle borgere, navnlig personer fra grupper, der sjældent bliver hørt, i dialogen med EU og dermed uddybe borgernes engagement og gennemsigtigheden på tværs af EU-institutionerne.

1.5. 2025 vil være afgørende for fastlæggelsen af den lovgivningsmæssige kurs for Kommissionens næste mandatperiode. EØSU efterlyser robuste foranstaltninger, der kan sikre, at de fastlagte politikker er socialt inklusive og miljømæssigt bæredygtige og fører til et økonomisk velstående EU.

2. **En ny plan for Europas bæredygtige velstand og konkurrenceevne**

2.1. I en tid med nye geopolitiske og stadig mere komplekse udfordringer opfordrer udvalget EU-institutionerne til at handle resolut for at sikre EU's langsigtede og bæredygtige konkurrenceevne, velstand for alle og lederskab på verdensplan. Det er derfor bydende nødvendigt at forbedre alle politikker, der bidrager til at styrke EU's produktivitet og konkurrenceevne, tilpasse vigtige økonomiske investeringer til fælles sociale og miljømæssige mål og samtidig fremme den sociale markedsøkonomi og bidrage til de kommende generationers velfærd.

2.2. Nye typer investeringer og reformer samt en intensiveret indsats inden for innovation vil være afgørende for at styrke konkurrenceevnen og fremme opadgående konvergens i hele Europa. Det er også vigtigt at sikre, at målene for social inklusion og miljøbeskyttelse tages i betragtning og bringes i overensstemmelse med målet om at styrke EU's konkurrenceevne.

2.3. EU har akut behov for en robust grøn og social pagt, der tager udgangspunkt i en velfærdsøkonomi og en ny model for velfærd for mennesker og planeten, som sikrer en retfærdig omstilling og en tilgang baseret på menneskerettigheder. For at hindre at initiativet lægger en tung byrde på virksomhederne, skal gennemførelsen være korrekt og effektiv med fastlæggelse af realistiske handlingsplaner på nationalt plan og støtte til virksomhederne, især SMV'er, med henblik på at bevare konkurrenceevnen og sikre fuld beskæftigelse af høj kvalitet. For at opfylde EU's miljømål har vi brug for investeringer, FoI, teknologi, tilstrækkelige færdigheder samt en europæisk industripolitik, der kan mobilisere offentlige og private midler, og som er baseret på beskyttelse af sociale standarder og arbejdspladser af god kvalitet.

2.4. Derfor er Europa nødt til at blive mere konkurrencedygtigt, som det fremgår af Draghi-rapporten, samtidig med at den europæiske sociale model og samhørighedspolitikken støttes på alle niveauer. Ifølge denne rapport er der tre områder, der skal puste nyt liv i væksten: overvindelse af innovationskløften med USA og Kina, navnlig inden for avancerede teknologier, en fælles plan for dekarbonisering og konkurrenceevne samt øget sikkerhed og mindre afhængighed. Disse tre områder kræver massive investeringer til omstilling af økonomien, og der er derfor brug for en EU-finansieringskapacitet.

2.5. De eksisterende regler for det indre marked skal styrkes med henblik på at skabe en ny og mere retfærdig dynamik for den grænseoverskridende bevægelighed for personer, varer, tjenesteydelser, kapital og data som anført i Letta-rapporten.

2.6. EØSU anerkender betydningen af at reducere den administrative byrde og overholdelsesomkostningerne, men understreger, at dette skal ske på en gennemsigtig og inklusiv måde uden at skade de underliggende lovgivningsmæssige mål. De nuværende høje standarder skal fastholdes, ikke mindst med hensyn til samfundsmæssig velfærd og miljøbeskyttelse. Grundlaget skal være klare kriterier og en effektiv evaluering af gennemførelsen på nationalt plan. Kommissionen bør give klar og gennemskuelig information om de planlagte initiativer vedrørende bedre lovgivning og sikre social dialog og fuld inddragelse af civilsamfundet i processen.

2.7. For SMV'ers vedkommende bør »tænk småt først«-princippet realiseres ved at skabe en stabil lovgivningsmæssig ramme, strømline og reducere de administrative processer, sikre lige vilkår på det indre marked og give SMV'er adgang til vedvarende energi til overkommelige priser

2.8. Det haster med at gennemføre investeringer i innovation og produktion, der foretages med udgangspunkt i åben strategisk autonomi, og som bygger på nettonulindustrien, den cirkulære økonomi, kritiske råstoffer, mikrochipforordningen og forsvarsrelaterede og strategiske teknologier. Investeringerne bør på bæredygtig vis bringes i overensstemmelse med fælles sociale og miljømæssige mål.

2.9. En robust EU-industristrategi bør supplere 2040-målet om en CO_2-reduktion på 90 % og bevare og skabe job af høj kvalitet i Europa. Der er derfor et presserende behov for en omfattende handlingsplan som den kommende *aftale om ren industri*, der er foreslået inden for rammerne af EU's grønne pagt, som en strategisk prioritet, der kan løfte og sikre EU's bæredygtige konkurrenceevne. Målrettede ledsageforanstaltninger i forbindelse med den grønne omstilling, der har til formål at støtte de hårdest ramte sektorer og regioner, virksomheder og arbejdstagere, bør identificeres og fremmes på passende vis for at lette foregribelsen og håndteringen af forandringer i en retfærdig og rimelig proces.

2.10. EØSU efterlyser en teknologisk omstilling, der er til gavn for alle, og som sikrer, at digitaliseringen mindsker snarere end forværrer ulighederne, f.eks. ved at der investeres i robuste offentlige digitale infrastrukturer, der er afgørende for leveringen af offentlige tjenester. I den forbindelse anmoder EØSU Kommissionen om at vurdere omfanget af de forbedringer af digitaliseringen i den offentlige forvaltning, der er gennemført ved hjælp af genopretnings- og resiliensfaciliteten i de nationale genopretnings- og resiliensplaner, som udløber i 2026.

2.11. Digitalisering, herunder kunstig intelligens (AI), ændrer arbejdslivet radikalt, samtidig med at der skabes et enormt potentiale for øget produktivitet på tværs af alle økonomiske sektorer. I begyndelsen af 2025 vil EØSU afgive en specifik udtalelse parallelt med en udtalelse på anmodning af det polske rådsformandskab om konsekvenserne af AI for sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen. Konsekvenserne af algoritmisk ledelse for arbejdsvilkårene og arbejdets tilrettelæggelse bør vurderes yderligere, samtidig med at princippet om menneskelig kontrol sikres.

2.12. Hvad angår færdigheder er der behov for en revolution og handling på europæisk plan, da EU ligger langt under det mål om, at 60 % af alle voksne skal deltage i uddannelse, der er fastsat i handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder. EØSU efterlyser pålidelige og ajourførte data til overvågning af denne deltagelsesfrekvens. EØSU støtter i høj grad den foreslåede strategiske plan for STEM-uddannelser, der omfatter en effektiv køreplan. Arbejdsmarkedets parter og civilsamfundsorganisationerne bør inddrages i disse processer.

2.13. EØSU noterer sig med interesse forslaget til initiativ om telearbejde og retten til at være offline og anmoder Kommissionen om at inkludere dette initiativ i arbejdsprogrammet for 2025.

2.14. AI-fabrikker bør prioritere samarbejde med SMV'er og lokale innovationsknudepunkter, så det sikres, at fordelene ved AI er bredt tilgængelige. EØSU anbefaler, at AI-fabrikker drives under strenge etiske standarder for at sikre gennemsigtighed, ansvarlighed og beskyttelse af de grundlæggende rettigheder. EØSU anmoder om at blive inddraget fra begyndelsen.

2.15. Et stærkere, transformativt og konkurrencedygtigt industrigrundlag kræver massive investeringer, som bør finansieres, reguleres og gennemføres på en måde, der bevarer det indre markeds integritet og lukker huller, når det gælder vækst, produktivitet og innovation mellem EU og dets internationale partnere og vigtigste konkurrenter. Der er behov for betydelige offentlige midler for at udløse private investeringer inden for områder, hvor der endnu ikke er noget forretningsmæssigt grundlag for kulstofneutrale løsninger, og i strategiske sektorer, hvor produktionen ellers ville finde sted hos geoøkonomiske konkurrenter på verdensplan, hvor afhængighedsforhold kan misbruges.

2.16. EØSU støtter derfor oprettelsen af en ny europæisk fond for konkurrenceevne med henblik på et nyt og styrket budget under den næste flerårige finansielle ramme. Budgettet bør omfatte større offentlige investeringer og foranstaltninger, der kan frigøre investeringer i strategiske teknologier og sikre private investeringer i fælles mål, også via EIB.

2.17. Dette er et centralt mål på vejen mod gennemførelse af EU-finansierede fælles projekter i strategiske sektorer med klar EU-merværdi. De vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse, der støttes af Den Europæiske Fond for Konkurrenceevne, bør støtte vigtige partnerskaber.

2.18. EØSU bifalder revisionen af statsstøttereglerne på boligområdet. Der skal finde en bredere drøftelse sted om statsstøttereglerne og en konkurrence- og industripolitik, der skal stemme overens med den politiske og økonomiske udvikling med fokus på de strategiske mål for den grønne og den digitale omstilling.

2.19. For at mindske Europas afhængighed af udenlandske energikilder og fremme Europas strategiske autonomi bør EU's lovgivningsmæssige ramme skabe forudsætningerne for en miljøvenlig, økonomisk overkommelig, tilgængelig og pålidelig energiforsyning som anført i energiunionen. EØSU understreger, at energiforsyning klassificeres som en tjenesteydelse af almen interesse.

2.20. EU bør handle hurtigt og etablere en fuldt udbygget europæisk sundhedsunion, samtidig med at der investeres stort i samarbejdsbaserede medicinske forskningsprojekter, som det var tilfældet som reaktion på covid-19. Udvalget opfordrer indtrængende EU til at fremlægge en handlingsplan for sjældne sygdomme og til at anerkende, at borgerne har ret til økonomisk overkommelig og tilgængelig sundhedspleje af god kvalitet, hvilket skal fastlægges i en europæisk sundhedsgaranti. Dette tilsagn er afgørende for beskyttelsen af folkesundheden som en søjle for livskvalitet og modstandsdygtighed i EU.

2.21. EØSU opfordrer til, at der vedtages en europæisk plejegaranti for at sikre adgang til økonomisk overkommelig pleje af høj kvalitet og samtidig støtte omsorgspersoner. Det er bydende nødvendigt at tiltrække nye arbejdstagere til sundhedssektoren ved hjælp af gode arbejdsvilkår og investere i en veluddannet, kvalificeret, kønsbalanceret og motiveret arbejdsstyrke, som nyder stor anseelse i samfundet og aflønnes på passende vis.

2.22. EØSU understreger behovet for at styrke cybersikkerhedsrammen for sundhedssektoren og fremhæver den stigende afhængighed af digitale teknologier inden for lægebehandling. Den europæiske handlingsplan for cybersikkerhed bør fokusere på tre hovedområder: en bedre infrastruktur for cybersikkerhed på hospitaler og hos sundhedstjenesteydere, støtte til mindre sundhedstjenesteydere og offentlig-private partnerskaber for cyberrobusthed.

2.23. Desuden bør øget opmærksomhed om AI inden for sundhedspleje øge cybersikkerheden, strømline diagnosticering og sikre tilpasning til den europæiske handlingsplan for cybersikkerhed med henblik på en mere sikker og inklusiv digital omstilling, samtidig med at menneskecentreret pleje opretholdes.

3. **En ny æra for europæisk forsvar og sikkerhed**

3.1. Et sikkert Europa er et Europa, der også respekterer social og økonomisk retfærdighed. EØSU går ind for at fremme fred, sikkerhed og forsvar, global retfærdighed og globale fremskridt ved aktivt at engagere sig i fredsarbejde, bakke op om det multilaterale system, sikre fair konkurrence, gribe ind over for fattigdom, hjælpe social og civil dialog på vej og fremme demokrati, menneskerettigheder og et humant migrationsstyringssystem.

3.2. EU bør ruste borgerne bedre og sørge for deres sikkerhed på flere områder, således at de er beskyttet mod eksterne fjender, sundhedsrisici og fremtidige pandemier, hybride trusler, forkert brug og misbrug af avancerede digitale teknologier, risikoen for fattigdom, udstødelse og diskrimination ved at sikre, at der er økonomiske muligheder og beskæftigelse til alle, risikoen for klima- og biodiversitetskriser og endelig truslerne mod deltagelsesdemokratiet, idet borgerne skal deltage aktivt i det civile, politiske og demokratiske liv.

3.3. Det skærpede fokus på forsvarsindustrien og STEP (platformen for strategiske teknologier for Europa) bør ikke være til skade for de offentlige udgifter i andre industrisektorer og væsentlige tjenester såsom sundhedssystemer, uddannelse og retfærdighed og påvirke deres bæredygtighed, kvalitet og inklusion. Finansieringen af krigsorienterede industrier vil uden tvivl blive et emne i en ophedet offentlig debat. Investeringer i sikkerhed og forsvar er ineffektive, hvis samfundet er splittet. Hovedformålet med den europæiske forsvarspolitik bør være at koordinere udgifter og infrastruktur, kortlægge teknologiske behov og afhjælpe fragmenteringen mellem medlemsstaterne.

3.4. En fælles EU-forsvarspolitik kræver desuden en egentlig, fuldt udbygget fælles udenrigspolitik, som ikke blot består af det nuværende forstærkede samarbejde (dvs. den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik). Til dette formål bør EU tilføres tilstrækkelige materielle og immaterielle ressourcer, herunder egne indtægter.

3.5. EØSU slår til lyd for en styrkelse af EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik og opbygning af en ægte europæisk forsvarsunion, herunder fremme af EU's fælles strategiske og kritiske teknologier og forsvarskapaciteter og et styrket samarbejde med ligesindede partnere.

3.6. EØSU foreslår, at EU inden for rammerne af *pagten om migration og asyl* finder den rette balance mellem en effektiv og realistisk migrationsstyring, som er human og bæredygtig, idet den fremmer lovlige adgangsveje til EU, men som samtidig garanterer sikkerheden og kontrollen ved de eksterne grænser, en rettighedsbaseret tilgang til asyl og integration af migranter og flygtninge på arbejdsmarkedet. EU bør lægge vægt på migrationens muligheder, behovet for effektive integrationspolitikker og behovet for at arbejde for og fremme lovlige migrationsveje. EØSU støtter derfor Kommissionens partnerskaber med sikre lande. Til enhver tid skal absolut respekt for menneskerettigheder og solidaritet mellem medlemsstaterne være garanteret. Migration skal ikke kun vurderes ud fra et sikkerhedsmæssigt synspunkt.

3.7. EØSU fremhæver den afgørende rolle, som civilsamfundsorganisationer, arbejdsmarkedets parter og frivillige aktive borgere spiller i bestræbelserne på at fremme social retfærdighed og modstandsdygtighed inden for EU's sikkerhedsramme. Disse aktører bidrager væsentligt til den sociale samhørighed ved at mindske polarisering, fremme lige muligheder og styrke de demokratiske værdier. Deres arbejde opbygger samfundets modstandsdygtighed over for udfordringer såsom klimaændringer, økonomisk ustabilitet og sociale skel. EU skal aktivt støtte og inddrage disse organisationer som vigtige partnere i opretholdelsen af et sikkert, retfærdigt og inklusivt Europa.

4. **Støtte til mennesker og styrkelse af vores samfund og vores sociale model**

4.1. Den europæiske søjle for sociale rettigheder er fuldt ud anerkendt som en af hjørnestenene i EU, idet velfungerende velfærdsstater og inklusive sociale investeringer er afgørende for at skabe et socialt og økonomisk modstandsdygtigt samfund.

4.2. EØSU påpeger, at den europæiske søjle for sociale rettigheder fortsat bør være »kompasset«, der styrer arbejdet med at forbedre den sociale samhørighed og arbejdsvilkårene. EØSU bifalder forslaget om at gennemføre den *nye handlingsplan for gennemførelsen af den europæiske søjle for sociale rettigheder* og 2030-målene for beskæftigelse, uddannelse, færdigheder og bekæmpelse af fattigdom. Der er behov for en pluralistisk tilgang for at:

a) gennemføre, håndhæve og overvåge eksisterende initiativer på det beskæftigelsesmæssige og sociale område sammen med den finansielle støtte (EU-midler), der er udformet til at støtte politikker og programmer, som direkte bidrager til gennemførelsen af målene for den europæiske søjle for sociale rettigheder

b) håndtere de beskæftigelsesmæssige og sociale udfordringer, som Europa står over for, ved hjælp af lovgivningsmæssige og/eller ikkelovgivningsmæssige foranstaltninger

c) anerkende og styrke samspillet mellem den europæiske søjle for sociale rettigheder og processen med det europæiske semester som et centralt element i EU's socioøkonomiske forvaltningsramme. Den nye ramme for social konvergens er et værktøj til at spore fremskridt og sikre, at socialpolitikkerne gennemføres og finansieres på passende vis.

Arbejdsmarkedets parter og civilsamfundsorganisationerne bør inddrages fuldt ud i hele semestercyklussen.

4.3. Social dialog på alle niveauer kan spille en central rolle med hensyn til at øge vækst, produktivitet, beskæftigelse og europæiske virksomheders konkurrenceevne på de globale markeder. Den er et afgørende led i indsatsen for at fremme og styrke kollektive overenskomstforhandlinger parallelt med arbejdstagernes ret til information og høring og stærkere deltagelse i overensstemmelse med national lovgivning og praksis. Disse instrumenter er nødvendige for at håndtere konsekvenserne af nye teknologier, digitalisering og kunstig intelligens på arbejdspladsen og dermed forbedre arbejdsvilkårene og arbejdstagernes rettigheder. Både Letta- og Draghi-rapporten understreger, at det er nødvendigt at styrke den sociale dialog som et centralt element for at sikre EU's bæredygtige konkurrenceevne og et velfungerende indre marked. EØSU støtter initiativet til at *skabe en ny pagt for den europæiske sociale dialog* i begyndelsen af 2025 og opfordrer desuden Kommissionen til at bakke op om resultaterne af den europæiske sociale dialog, tilskynde til en effektiv gennemførelse af selvstændige aftaler og støtte gennemførelsen af den sociale dialog på nationalt niveau. Udvalget fremhæver, at det europæiske semesters ramme for social konvergens vil være et værdifuldt redskab i den henseende.

4.4. EØSU understreger, at det er yderst vigtigt at høre arbejdstagerne for at støtte den transformative dimension af EU-strategien for sikkerhed og bæredygtighed og samtidig foregribe konsekvenserne af banebrydende teknologier som kunstig intelligens.

4.5. EØSU støtter Kommissionens *køreplan for kvalitetsjob*, der fokuserer på gennemførelse og overvågning af alle eksisterende initiativer på det sociale område, sikring af gode arbejdsvilkår, uddannelse og fair jobskift for arbejdstagere (navnlig ved at øge den kollektive overenskomstdækning) og for selvstændige. Dette kræver specifikke initiativer og investeringer. Det er vigtigt at fremme et socialt inklusivt og retfærdigt arbejdsmarked med målrettede foranstaltninger rettet mod kvinder, unge og personer med handicap.

4.6. EØSU opfordrer til, at der gøres en indsats for at opfylde målene for bæredygtig udvikling, og understreger, at den omfattende *EU-strategi for bekæmpelse af fattigdom*, den første nogensinde, der tager fat på både umiddelbare behov og dybt rodfæstede årsager, skal omfatte en koordineret indsats på tværs af medlemsstaterne for at mindske fattigdommen. Denne strategi bør nøje afstemmes med den europæiske søjle for sociale rettigheder og omfatte en koordineret indsats på tværs af medlemsstaterne, der indarbejder bedste praksis for at sikre en vedvarende og målbar

fattigdomsreduktion. EØSU fremhæver betydningen af en holistisk tilgang, der styrker de sociale sikkerhedsnet og fremmer inklusiv økonomisk vækst, så ingen lades i stikken. EØSU opfordrer til, at der udvikles en stærk social økonomi ved at gennemføre det socialøkonomiske råds anbefaling om at styrke socialt ansvarlig forretningspraksis og de offentlige fordele.

4.7. EØSU støtter udnævnelsen af en kommissær med ansvar for boliger og den europæiske plan for økonomisk overkommelige boliger. Sidstnævnte er et vigtigt initiativ til at sikre prismæssigt overkommelige, tilgængelige, anstændige og bæredygtige boliger til alle EU-borgere. Der bør mobiliseres solid finansiering under den næste flerårige finansielle ramme (FFR) med særligt fokus på sårbare grupper såsom ældre, personer med handicap og lavindkomstfamilier. EØSU slår til lyd for en EU-investeringsplatform, der skal fremme nationale, regionale og lokale partnerskaber, der har til formål at sætte en stopper for udelukkelse fra boligmarkedet og sikre, at boligpolitikkerne er inklusive og retfærdige.

4.8. Inddragelse af unge er afgørende for Europas fremtid. EØSU glæder sig over, at alle kommissærer vil afholde deres første *årlige ungdomspolitiske dialoger inden for de første 100 dage* af mandatperioden. Der skal skabes rum for unges strukturerede deltagelse, og der skal lægges vægt på, hvordan deres innovation, engagement og indsats kan forme EU's fremtid, samtidig med at den sociale dialog og arbejdsmarkedsparternes rettigheder respekteres fuldt ud. Udvalget opfordrer Kommissionen til at tage konkrete skridt til at forbedre ungdomsgarantien og ALMA-initiativet samt til at vurdere den europæiske børnegaranti.

4.9. EØSU slår til lyd for, at der hurtigst muligt tages skridt til at etablere en »Union med lige muligheder« for alle mennesker, der bygger på principperne om retfærdighed mellem generationerne, og opfordrer Kommissionen til at oprette et særligt GD for Ligestilling. Tiltagene skal omfatte øjeblikkelige retsmidler til bekæmpelse af systemisk forskelsbehandling, fremme af lige muligheder og beskyttelse af rettigheder for alle uanset baggrund og identitet. Den eksisterende retlige ramme for bekæmpelse af diskrimination skal styrkes og fuld implementering og håndhævelse garanteres. Dette skal danne grundlag for vurderingen af tidligere strategier og udviklingen af den *nye strategi for ligestilling mellem kønnene for perioden efter 2025, køreplanen for kvinders rettigheder, den nye strategi mod racisme for perioden efter 2025, den ajourførte strategi for LGBTIQ-ligestilling, den europæiske strategi for ældre* og den del af den europæiske strategi for rettigheder for personer med handicap, der vedrører perioden efter 2025. Marginaliserede samfund og grupper, der sjældent bliver hørt, skal stå i centrum for udformningen af et mere inklusivt EU. EØSU opfordrer til, at der opnås enighed om EU's horisontale direktiv om bekæmpelse af forskelsbehandling, som har været blokeret i Rådet i over 16 år.

4.10. EØSU anbefaler at fremme den europæiske model for social markedsøkonomi gennem: støtte til iværksætteri og innovation, sikring af kvalitetsjob, herunder i nye former for arbejde, og forbedring af arbejdsvilkårene, investering i uddannelse og færdigheder af høj kvalitet, sikring af retten til uddannelse og livslang læring, herunder omskoling og opkvalificering af erhvervsmæssige kvalifikationer af høj kvalitet, fremme af samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner og sikring af effektiv adgang til uddannelse af høj kvalitet for alle. Desuden bør inklusivitet inden for uddannelse prioriteres med foranstaltninger til at øge lige adgang, navnlig i det europæiske uddannelsesområde. En styrkelse af Erasmus+-mobiliteten på tværs af alle uddannelsesniveauer kan fremme en fælles europæisk identitet og værdier blandt unge.

5. **Opretholdelse af vores livskvalitet: fødevaresikkerhed, vand og natur**

5.1. Klimaændringerne udgør en alvorlig trussel mod den økonomiske og sociale udvikling og kræver en omfattende langsigtet strategi og en koordineret indsats på alle niveauer.

5.2. Kommissionen bør tage skridt til at gå videre med strategien for bæredygtig finansiering med henblik på at omdirigere investeringsstrømmene i retning af bæredygtige aktiviteter. Et socialt klassificeringssystem for bæredygtige investeringer bør overvejes i denne sammenhæng.

5.3. EØSU opfordrer til, at EU beskytter mod de nuværende og fremtidige risici for klimaændringer, forurening og tab af biodiversitet. EU er nødt til at tage skridt til at få nedbragt emissionerne med 90 % inden 2040, opbygge modstandsdygtighed over for klimaændringerne og genoprette naturen og biodiversiteten for at sikre, at ressourcerne til at dække de grundlæggende behov (fødevarer, vand, energi, folkesundhed osv.) i EU og i verden ikke bringes i fare.

5.4. Den blå EU-pagt er også et af de vigtigste prioriterede områder. Vand bør betragtes som en prioritet i lyset af dets væsentlige karakter og de nuværende og fremtidige udfordringer, som verden og vores kontinent står over for, og EU's blå pagt bør vedtages som en selvstændig strategisk politik, da vandpolitik ikke blot kan reduceres til klimapolitik. Europa kan omdanne vandrelaterede udfordringer til nye muligheder for teknologisk udvikling, samfundsmæssige fremskridt, nye job, færdigheder og virksomhedsvækst, samtidig med at der tages vare på miljøet, og vandressourcerne beskyttes til gavn for alle.

5.5. EØSU anbefaler, at der tages skridt til at puste nyt liv i EU's landbrugssektor og fremme udviklingen af landdistrikterne ved at skabe mere attraktive betingelser for unge, kvinder, familiedrevne, små og mellemstore landbrug og virksomheder, så man undgår afvandring fra landdistrikterne. Disse landbrugere bør støttes af en ordentligt finansieret fælles landbrugspolitik efter 2027, som beskytter den europæiske fødevareproduktion og sikrer dens modstandsdygtighed. Landbrug og levende landdistrikter kan kun være bæredygtige, hvis de økonomiske, sociale og miljømæssige behov er opfyldt på en afbalanceret måde. Dette bør afspejles i *visionen for landbrug og fødevarer*, som skal integrere økonomiske, sociale og miljømæssige mål for at skabe et modstandsdygtigt og bæredygtigt landbrugslandskab. Visionen bør omfatte foranstaltninger til at tilskynde til innovation inden for bæredygtige landbrugsmetoder, der skaber vandresiliens, og støtte lokale fødevaresystemer, som er afgørende for fødevaresikkerheden og velfærden i landdistrikterne.

6. **Beskyttelse af vores demokrati og opretholdelse af vores værdier**

6.1. Den utrættelige indsats fra civilsamfundet for at fremme borgerengagement og aktivt medborgerskab, styrke den sociale dialog, hjælpe den civile dialog på vej, arbejde for menneskerettigheder og udbrede demokratisk praksis er et uvurderligt aktiv, der bidrager til EU's styrke, modstandsdygtighed og legitimitet.

6.2. EØSU opfordrer EU-institutionerne til at anerkende civilsamfundets værdi som centrale aktører i udformningen og gennemførelsen af EU-politikker for bæredygtig vækst, forsvar af demokratiet og social retfærdighed, herunder retfærdig omstilling til gavn for både borgere, arbejdstagere og virksomheder. Gennem deres samspil med de offentlige myndigheder på alle niveauer og deres evne til at tage emnet ud af den politiske kontekst og gøre det direkte relevant for lokalsamfundet bidrager de til at støtte de mest sårbare og dem, der har dårligere forudsætninger for at tilpasse sig forandringer. EØSU mener desuden, at frivilligt arbejde skal anerkendes og fejres som et vigtigt udtryk for aktivt medborgerskab. Der skal tages skridt til at værdsætte og støtte frivilligt arbejde som en form for aktivt medborgerskab, der styrker borgerdeltagelse og deltagelsesdemokrati.

6.3. EØSU foreslår, at EU i forbindelse med eventuelle fremtidige traktatrevisioner sikrer respekt for retsstatsprincippet, grundlæggende rettigheder og diversitet, idet det bør undersøges, om der kan foretages ændringer i beslutningsmekanismerne. Demokratiet skal beskyttes mod interne og eksterne trusler ved at skabe et råderum for civilsamfundet inden for og uden for EU's grænser og ved at ændre pakken om forsvar af demokratiet for at lukke smuthuller, der undergraver demokratiske institutioner, og således sikre, at alle medlemsstater overholder fælles europæiske værdier og principper.

6.4. EØSU glæder sig over, at Kommissionen i sin årlige rapport om retsstatssituationen vil begynde at udarbejde et kapitel om dimensionen af det indre marked.

6.5. EØSU glæder sig over, at der udvikles et nyt europæisk demokratiskjold, der bør beskytte mod udenlandsk indblanding og desinformation og opretholde integriteten i de demokratiske processer i hele EU. En hurtig gennemførelse af handlingsplanen for europæisk demokrati bør beskytte de borgerlige rettigheder, bekæmpe forskelsbehandling og fremme inklusivitet, hvilket er med til at styrke civilsamfundets rolle i opbygningen af bæredygtige og retfærdige samfund.

6.6. EØSU efterlyser strukturel støtte til uafhængige og robuste civilsamfundsorganisationer på europæisk og nationalt plan og anerkender deres og arbejdsmarkedets parters filantropiske rolle med hensyn til at fremme modstandsdygtige samfund og demokrati gennem civile og sociale dialoger. For at skabe et reelt gunstigt miljø skal EU prioritere disse dialoger og udarbejde et direktiv om en europæisk statut for grænseoverskridende foreninger. EØSU slår til lyd for aktiv inddragelse af civilsamfundsorganisationer og arbejdsmarkedets parter i udformningen, gennemførelsen, overvågningen og evalueringen af politikker for at styrke EU's demokratiske, sociale og økonomiske vitalitet. For at sikre en effektiv gennemførelse af artikel 11 i TEU skal dialogen med repræsentative sammenslutninger være åben, gennemsigtig og regelmæssig. EØSU opfordrer indtrængende til værdibaserede kriterier for EU's finansieringsprogrammer såsom Erasmus+, Horisont Europa og samhørighedsfondene for at sikre, at støttede projekter er i overensstemmelse med de demokratiske principper.

6.7. EØSU noterer sig Kommissionens tilsagn om at *intensivere sit engagement med civilsamfundsorganisationer* og opfordrer EU-institutionerne til at gå forrest og udvikle en strategi for civilsamfundet med en klar handlingsplan. EØSU opfordrer desuden til, at der udarbejdes en årlig resultattavle for civil dialog eller civilsamfundets råderum, som skal undersøge, om civilsamfundsorganisationernes bidrag under høringerne er blevet taget med i betragtning. Denne resultattavle kan anvendes til at udarbejde en rapport om civil dialog hvert andet år, med en evaluering af den civile dialog og effektiviteten af civilsamfundsorganisationernes bidrag EØSU vil arbejde tæt sammen med Kommissionen og andre centrale interessenter om oprettelse, forvaltning og regelmæssig drift af en civilsamfundsplatform som bebudet i opgavebeskrivelsen til den indstillede kommissær Michael McGrath.

6.8. EØSU er dybt bekymret over udviklingen i nogle medlemsstater, som har ført til indskrænkning af civilsamfundsorganisationernes råderum. Disse organisationer spiller en central rolle med hensyn til at forsvare grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder og imødegå den stigende populisme. EU skal fortsætte med at imødegå denne udvikling ved hjælp af artikel 7-procedurer og ved at indefryse EU-midler, der er øremærket til medlemsstater, der ikke respekterer retsstatsprincippet, retsvæsenets uafhængighed eller grundlæggende rettigheder såsom foreningsfrihed eller ytringsfrihed, eller som begrænser presse- og mediefriheden, med det formål at manipulere den offentlige debat.

7. **Et globalt Europa: Udnyttelse af vores indflydelse og partnerskaber**

7.1. For at opnå stærkere politisk integration og fremme fred i verden er det afgørende at styrke den strategiske autonomi for vores økonomi, så den kan modstå teknologisk lækage, og udforme en fælles, ægte og fuldt udbygget udenrigspolitik. I den henseende bør EU tale med én stemme i multilaterale institutioner, spille en ledende rolle med hensyn til at reformere dem, og udnytte euroens internationale rolle som et strategisk aktiv. EØSU anbefaler, at man indfører kvalificeret flertal ved afstemninger om EU's udenrigspolitik.

7.2. EØSU går ind for en åben, regelbaseret europæisk handelspolitik, der supplerer og understøtter andre centrale EU-politikker om grundlæggende rettigheder og retsstatsprincippet, klimapolitik, digital politik, innovationspolitik, social- og industripolitik. Handelsaftaler bør øge modstandsdygtigheden gennem diversificering af importen, udvikling af markedsmuligheder for europæiske virksomheder, forbedring af sikkerheden og imødegåelse af geopolitiske risici. De bør samtidig fremme håndhævelsen af sociale og miljømæssige standarder og sikre lige vilkår for fair konkurrence på globalt plan. Den yderligere adgang til kritiske råstoffer og andre inputmaterialer, herunder energi, som opnås med disse aftaler, kan medvirke til at gøre EU's forsyningskæder modstandsdygtige, bæredygtige og ansvarlige

7.3. EØSU slår til lyd for en strategisk tilgang til EU's udvidelse med et klart fokus på at bevare fred og stabilitet i Europa og fremme fælles velstand. Kommissæren med ansvar for udvidelse skal arbejde for at sikre, at det europæiske projekt fortsat udvikler sig i retning af fred, velstand og demokrati og for at skabe langvarig stabilitet på vores kontinent er vi nødt til at invitere nye medlemmer fra Vestbalkan og lande, der grænser op til Rusland, som Ukraine, Moldova og Georgien, ind i familien. EU's beslutningsprocesser er muligvis ikke hensigtsmæssige i en Union med 30-35 lande. En vigtig opgave for den nye Kommission bliver at forberede og – om nødvendigt – tilpasse institutionerne og samtidig omhyggeligt overvåge kandidatlandenes fremskridt hen imod EU's grundlæggende værdier og den gældende EU-ret. I et tæt samarbejde med Europa-Parlamentet er Kommissionen nødt til at sikre, at fremtidige udvidelser bringer fordele for såvel EU-borgerne som borgerne i kandidatlandene, og at EU's høje bæredygtighedsstandarder opretholdes.

7.4. Processen bør styrke det organiserede civilsamfunds deltagelse med en særlig rolle til arbejdsmarkedets parter, og alle politiske partier bør påtage sig at forsvare retten til foreningsfrihed, ytringsfriheden, presse- og mediefriheden og bekæmpe ethvert informationsmonopol og enhver manipulation af den offentlige debat. EØSU har allerede taget et vigtigt skridt i forhold til udvidelse ved at give repræsentanter for civilsamfundsorganisationer i kandidatlande mulighed for at deltage i visse EØSU-møder på ad hoc-basis og opfordrer andre EU-institutioner til at følge sit eksempel.

7.5. EØSU opfordrer til, at EU overvejer muligheden for at indføre kvalificeret flertalsafstemning i EU-tiltrædelsesprocessen i det mindste i alle de mellemliggende faser og til, at beslutninger er åbne, gennemsigtige og tilgængelige for borgerne generelt. Der bør vedtages stærkere foranstaltninger til håndhævelse af grundlæggende rettigheder.

7.6. EØSU støtter udviklingen af en ny pagt for Middelhavsområdet, der fremmer stabilitet, økonomisk og social udvikling og bæredygtig vækst i hele regionen. Pagten bør prioritere regionalt samarbejde på områder som vedvarende energi, maritim sikkerhed og inklusive økonomiske og jobmæssige muligheder og sikre, at Middelhavslandene er aktive partnere i håndteringen af fælles udfordringer.

7.7. EØSU slår til lyd for en samlet EU-strategi for Mellemøsten, der tager fat på regionens fredsmæssige, sikkerhedsmæssige og socioøkonomiske udfordringer gennem målrettet samarbejde. Strategien bør først og fremmest fokusere på øjeblikkelig og fredelig konfliktløsning, fremme af demokratisk regeringsførelse, styrkelse af handelspartnerskaber og fremme af bæredygtig udvikling, samtidig med at alle nationers menneskerettigheder respekteres, og der skabes fredelig stabilitet og velstand i regionen.

7.8. EØSU ser topmødet mellem EU og Den Afrikanske Union i 2025 som en afgørende mulighed for at uddybe forbindelserne mellem EU og Afrika med fokus på gensidig økonomisk udvikling, digital omstilling og modstandsdygtighed over for klimaændringer. EØSU understreger betydningen af ligeværdige partnerskaber, der tackler fælles udfordringer såsom ungdomsarbejdsløshed og bæredygtigt landbrug, og som fremmer langsigtet velstand for begge kontinenter.

7.9. EØSU opfordrer Kommissionen til at sætte gang i forberedelserne af et tæt samarbejde med FN og dets internationale år for frivillige inden for bæredygtig udvikling i 2026. EØSU opfordrer indtrængende Kommissionen til at samarbejde med FN's medlemsstater, civilsamfundet og den private sektor for at sikre, at fejringen i 2026 effektivt øger bevidstheden om værdien af frivilligt arbejde og integrerer dette i EU's og nationale udviklingspolitikker.

8. **Fælles resultater og forberedelse af vores Union på fremtiden**

8.1. Kommissionen bør straks inden midten af 2025 fremlægge forslaget til den flerårige finansielle ramme for perioden efter 2027, der giver EU de nødvendige finansielle midler til at opfylde sine politiske prioriteter.

8.2. Nye egne indtægter er nødvendige for at sikre et solidt og bæredygtigt EU-budget, og EU bør gradvist øge andelen af EU's egne indtægter set i forhold til medlemsstaternes BNI-baserede indtægter.

8.3. Forberedelse af udvidelse og reformer kræver justeringer af **EU-budgettet** og EU's egne indtægter for at kunne gennemføre de europæiske investeringspolitikker. EØSU foreslår, at man udvikler en effektiv, integreret kapitalmarkedsunion og en fuldt udbygget bankunion, hvor alle medlemsstater deltager. Derudover er det vigtigt at harmonisere yderligere og fjerne grænseoverskridende hindringer, men samtidig bibeholde forsvarlige bestemmelser og overvågning med det sigte at opretholde den finansielle stabilitet og bæredygtigheden af den europæiske sociale model, beskytte forbrugere, investorer og folk, der sparer op, og opnå et velfungerende indre marked.

8.4. EØSU foreslår, at der oprettes en EU-investeringsfond som led i den næste flerårige finansielle ramme (FFR). Den bør sigte mod at tilvejebringe finansielle midler til investeringsprojekter, der er af strategisk europæisk interesse og forvaltes direkte på EU-plan, navnlig på områder af grænseoverskridende relevans.

8.5. EØSU foreslår, at der indføres en række kriterier, der skal være retningsgivende for prioriteringen og udvælgelsen af investeringer som led i EU's fremtidige investeringskapacitet. Fonden bør finansieres gennem en kombination af ressourcer, herunder bidrag fra medlemsstaterne, nye egne indtægter og fælles udstedelse af EU-gældsinstrumenter. I forbindelse med EU-finansierede investeringer og statsstøtte bør der fastsættes betingelser for overholdelse af retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder og den sociale dialog.

8.6. Decentralisering på skatteområdet og autonomi er afgørende for at fremme konkurrenceevnen. Vi bør få det bedste ud af genopretnings- og resiliensfaciliteten og samhørighedsfondene med en resultatorienteret tilgang. Kommissionen bør fremskynde vurderingen og overvågningen af gennemførelsen af genopretnings- og resiliensfaciliteten, som udløber i 2026, med aktiv inddragelse af arbejdsmarkedets parter og civilsamfundsorganisationer og styrke den tekniske støtte for at sikre fuld udnyttelse af midlerne og maksimere deres indvirkning på bæredygtig vækst. Det europæiske semester kan tjene som rettesnor for EU-finansiering, og det kan også styrke legitimiteten og effektiviteten af EU's vækststrategier.

8.7. Virkningen af de nye regler for økonomisk styring på det europæiske semester 2025 vil ikke øge det finanspolitiske råderum for investeringer tilstrækkeligt til at lukke investeringskløften på medlemsstatsniveau, bl.a. for at opfylde målene i handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder. En styrkelse af sammenhængen mellem søjlen og processen med det europæiske semester vil være afgørende med henblik på at kunne spore fremskridt og sikre, at socialpolitikkerne finansieres og gennemføres på tilfredsstillende vis. EØSU anmoder om, at de mål og kriterier, der er fastsat i den nye ramme for social konvergens, overvåges regelmæssigt med inddragelse af arbejdsmarkedets parter og civilsamfundsorganisationer med henblik på at identificere de rette politikker og foranstaltninger til beskyttelse af en social model af høj kvalitet i vores lande. Dette kræver investeringer i foranstaltninger til retfærdig omstilling, inklusive og tilstrækkelige sociale beskyttelses-, sundheds- og uddannelsessystemer samt håndtering af tabet af købekraft og de voksende uligheder mellem regioner og befolkningsgrupper for at undgå ubalancer mellem industripolitiske og socialpolitiske prioriteter.

8.8. Den stramme tidsplan for processen med det europæiske semester giver begrænsede muligheder for en ordentlig høring af det organiserede civilsamfund, men det er afgørende at styrke dets rolle. Det anbefales at forbedre høringsprocessen ved at forenkle adgangen til information, forbedre kommunikationskanalerne mellem civilsamfundet og de relevante beslutningstagere, integrere regelmæssige feedbackmekanismer og etablere en struktureret dialogproces.

8.9. EØSU anmoder Kommissionen om at medtage den foreslåede revision af direktivet om offentlige udbud i arbejdsprogrammet for 2025. Dette vil gøre det muligt *at give europæiske produkter en fortrinsstilling ved offentlige udbud inden for visse strategiske sektorer og teknologier. Det vil også modernisere og forenkle vores regler for offentlige udbud, navnlig med tanke på nystartede virksomheder og innovatorer i EU* [1] og samtidig tage højde for behovet for gennemsigtighed i processen med overholdelse af de grundlæggende rettigheder og den sociale dialog. Misbrug, der kan forekomme i underleverandørkæder, skal bekæmpes.

8.10. Samhørighedspolitikken er og skal fortsat være den vigtigste langsigtede investeringspolitik i EU med dens afgørende rolle i styrkelsen af den sociale, økonomiske og territoriale samhørighed i Europa. Dette kan opnås ved at værne om hovedprincipperne i samhørighedspolitikken såsom flerniveaustyring, partnerskabsprincippet og delt forvaltning.

8.11. **Samhørighedsfondene** er fortsat afgørende for opadgående økonomisk og social konvergens. Samhørighedspolitikkerne bør støttes gennem et særligt generaldirektorat for samhørighed og bevare deres identitet med forvaltning på flere niveauer. Dette vil fremme en bedre anvendelse af programmerne, herunder Den Europæiske Socialfond Plus (ESF+), der bør opskaleres ved hjælp af nationalt finansierede og private samfinansieringspolitiske initiativer. En holistisk, koordineret og integreret politisk tilgang på EU-plan er afgørende. Dette kunne omfatte et EU-budget, der i højere grad opfylder de sociale krav og realiseres ved hjælp af det reformerede europæiske semester og dets ramme for social konvergens i overensstemmelse med en forsvarlig økonomisk, social og finansiel politik. EU-institutionerne opfordres desuden til at undersøge behovet for et permanent finansielt instrument, der bygger på erfaringerne med SURE-programmet, så medlemsstaternes sociale udgifter kan stabiliseres i tilfælde af eksterne økonomiske chok, og så arbejdstagere og virksomheder i de industrisektorer og regioner, som er mest berørt af digitale og grønne omstillingsprocesser, kan støttes.

Bruxelles, den 4. december 2024.

Oliver RÖPKE
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

[1] Ursula von der Leyen, Europas valg:Politiske retningslinjer for den næste Europa-Kommission 2024-2029, s.11-12.